

KOLOZSVÁRI

KÖZLÖNY.

POLITIKAI, TUDOMÁNYOS ÉS SZÉPIRODALMI LAP.

A „Kolozsvári Közlöny“ megjelenik minden vasárnap és csütörtökön reggel.

Szerkesztőségi szállítás:

piacz-sor, Dietrich-ház 277 sz. a hová a lapot illető küldemények, u. m. dolgozatok, hirdetések, a szerkesztőségnek szánt nyomtatványok példányai, s a reklamatiók utasítandók. Bermentellen leveleket csak rendes dolgozóztársainktól fogadunk el. Közre nem bocsátható közleményeket nem teszünk felre, hanem elvetjük.

A „Kolozsvári Közlöny“-re előfizetheti minden cs. kir. postahivatalnál, Kolozsvárt Stein János ur középüzei könyvkereskedésben, hová a posta által küldendő pénzes levelek is címezendők. Előfizetési ár postai széküldéssel vagy házhoz kihordással: negyed évre 2 ft. 40 kr. fél évre 5 ft. egész évre 10 ft. p. p.

Hirdetések:

négyezer hasábozott sorát 4 ezüst krajczárért, irodalmiakét 2 krajczárért közöljük.

Közlemény az erdélyi muzeum-egyleti ajánlatok iránt.

A.

341.) B. Schaguna András erdélyi gör. szertart. püspök 5 exca	500 ft. p. p.
342.) Márially Albert úr	500 „
343.) Macskásy Antal úr	500 „
344.) Macskásy Pál úr	500 „
345.) Dr. Pataky Dániel úr	200 „
és 200 dr. könyvet.	
346.) Berenczey Antal úr	500 „
347.) Zeyk József úr	500 „
348.) Szilvási Miklós	100 „
349.) Szilvási Miklós szül. Gedő Anna	100 „
árny 6 dr. arany és 46 dr. ezüst régi és újabb pénz.	
320.) Dániel Gábor úr	100 „
321.) B. Rauber Károly cs. kir.	100 „
ezredes	
322.) Gyertyánffy János úr	100 „
323.) Finály Henrik tanár úr egy darab	100 „
ezüst emlékpénz és	
324.) Török Ferencz úr 20 dr. régi római pénz és	100 „
325.) Ugron Lázár úr	100 „
326.) Tritémer László kegyes rendi ház-	
igazgató úr	5 „
327.) Raffai Nep. János norm. iskola igazgató úr	5 „
328.) Dr. Magyarász Imre k. r. gymnas. igazgató úr	5 „
329.) Englohnner Vincze kegy. r. gym. tanár úr	5 „
330.) Váradi Mórész k. r. tanár úr	5 „
331.) Való Mihály k. r. tanár úr	5 „
332.) Horváth Pius k. r. tanár úr	5 „
333.) Matusik Nep. János k. r. tanár úr	5 „
334.) Kulhánek Antal k. r. tan. úr	5 „
335.) Wass József k. r. tanár úr	5 „
336.) Nagy Márton k. r. tan. úr	5 „
337.) Szilassy Ignác kegy. r. tanár úr	5 „
338.) Perlaky László k. r. t. úr	5 „
339.) Berzay Elek k. r. t. úr	5 „
340.) Czech József k. r. t. úr	5 „
341.) Csaplár B. G. k. r. t. úr	5 „
342.) Való József k. r. t. úr	5 „
343.) Lechner Imre k. r. t. úr	5 „
344.) Zsótér András k. r. t. úr	5 „
345.) Váradi Sándor úr	5 „
346.) Váradi László úr	5 „
347.) Benkő Zsigmond úr	5 „
348.) Török Viktor úr	5 „
349.) Lengyel Gergely úr	5 „
350.) Jordán Domokos úr	5 „
351.) Váradi Elek úr	5 „
352.) Dr. Brúz Zsigmond úr	5 „
353.) Vitan László úr	5 „
354.) Márkus Károly úr	5 „
355.) Furka Ferencz úr	5 „
356.) Velicska József cs. k. postames-	
ter úr	5 „
357.) Horváth Sámuel, mérnök úr	5 „
358.) Váradi Polixéna egyszer min-	
denkorra	5 „
359.) Özevgy Bália Elekné egyszer min-	
denkorra	20 „
360.) Ponori Gyula egyszer minden-	
korra	15 „
361.) Herczeg Ignác egysz. minden-	
korra	10 „
362.) András József egysz. minden-	
korra	2 „
363.) Domán Miklós úr	5 „
364.) Kósa György	5 „
365.) Szentmiklósy Béla	5 „
366.) Geissler Antal	5 „
367.) Abr Ernő	5 „
368.) Petki Miklós	5 „
369.) Székely-Kocsárd közönsége	5 „
370.) Foszto Károly úr	5 „
A multi számbeli közlés 289. tétel száma így igazítandó: Beresey Lajosné	

(Folytatás következik.)

A d o u g y.

I.

Reánk nézve igen nyomasztó, de hírlapi megvitátásnak kényes tárgyról akarok egy néhány sort írni, t. i. az adóról. A legáltalánosabb panasz nálunk az adó nagy-

sága, ambar senki se tagadja, hogy a mostani adórendszer, az egyes föld jövedelme után meghatározott percentes adófizetés a legigazságosabb, ha az egyes helység fekvése és körülményei szerint van megállapítva, de hogy ez nálunk így történt volna, azt teljességgel nem merjük erősíteni. A helyi viszonyok igazságos meghatározása és a felmérés helyes megtétele mennyi fáradtságot s mennyi időt igényel, mutatja Lombardia, hol a catastralis méréshez még I. Napoleon fogatott hozzá, s ha nem családunk, csak 1843—44-ben lehetett végrehajtani. Ha tekintjük, hogy nálunk a jövedelemre fektetett percentes adó mily lépcsőkön hagott eddig, s mily lépcsőkön fog még hágni, átlátjuk, hogy ezen adó elleni általános panasz nem a mostani kormány rendszer elleni elégtelenségből származik, mint azt sokan csak azért is úgy akarják értelmezni, hogy viszarizaszának helyes és igazságos panaszainak és kívánatainak nyilvánításától félve, hogy tetteinknek ferde magyarázatot adhatnak. Véleményem szerint pedig mindazt, a mi nyom, kijelenteni férfias kötelességünk; és ellenkezőt tenni, akár a gyantától félsz, akár makaság vagy elcsüggedés következtében—gyávaaság volna. Hiszen magára a kormányra nézve is csak hasznos lehet, ha nyíltan előállunk azzal, mi fájdalmat okoz nekünk; mert miután a magas kormány a centralisatio elvét léptette életbe, s így a birodalomszerte munkáló egyes kormány-organumok a központi kormánynak csak vélemény adói és exequensei, igen is, csak hasznos lehet a becsületes, nyílt fellépés a felső kormányra nézve, mert így ítheti meg, ha vajjon az alsóbb kormány-organumok az ország érdekeivel egybeférő tanácsot terjesztettek-e fel és rendeleteit helyesen teljesítették-e? Jelen helyzetünkben, midőn véleményünk nyilvánítására nincs más út, sérelmeink orvoslását hol sürgethetjük, ha nyílt sisakkal nem lépünk fel a hírlapok hasábjain? s ha így nem figyelmeztetjük a magas kormányt a hiányokra és ohajtásainkra. Mind ezekről meggyőződve, kötelességemnek tartom az adó tárgyában, mi nem csak engemet és földbirtokos társaimat, de minden egyes polgárt egyformán nyom, fölcsóvalni.

1850-ben jött be az általános adó fizetés, melynek alapjául az 1848 előtti öszbe és szeke szám után meghatározott öszszegzet vették fel. A felszabadult urbereknek eltitkolt öszszége ekkor is kimaradt, a földes ur birtokát pedig többnyire csak az ökö nyilatkozata nyomán írták be adó alá.

A felszabadultak, a friss emlékezetben tartott szerencsétlen viszonyok nyomán a birtokosság iránt még mind a legnagyobb gyűlölettel viseltettek, minek folytán az igazsággal ellenkező földmenynységet adott föl, a minek természetes következtése az lett, hogy a volt földbirtokosokat túlságosan adó menynységgel terhelte.

1855. nov. 1-től fogva jött be a tiszta jövedelem utáni adó. Tekintsük ennek is az alapját.— Ezen adó alapult az úgy nevezett vallomási telek-könyven. Ugy de ezen könyvnek készítésekor a volt földesuraknak nagy részét fel se szolgáltatták birtokaik bevallására, a hol pedig fel voltak szolgáltva, ott többnyire valódi földbirtokaikat önkéntesen bevallották, hanem ott sem ügyeltek arra, hogy földjeik az azokat igazságosan illető osztályt nyerjék; ellenben a felszabadultak választottjai lévén a választmányi tagok, azok a természetes vonzalom következtében a fölcsabadultak földjeit kisebb mértékűeknek és alsóbb osztályúknak adták fel. Átlátván a magas kormány is, hogy a feladás szerinti telek-könyvben

menynyi eltitkolás létezik, rendelte az általános mérnöki felmérést s ennek alapján a részletes birtok kiadására a lánccsal mért birtokmányi férfiak által, a kiknek élén egy-egy munka vezető áll. Ezen birtokmányi férfiaknak kötelessége oda munkálni, hogy miután a mérnöki mérés az alap, akár mekkorának is találják az egyes földeket, azok complexuma a mérnöki területtel egyezzen; azon megengedéssel, hogy mivelés alatt lévő földekbe 5%, legelőbe 8%-al különböztethet mérésök a mérnöki mérésőtől, de a kijött különbséget aránylag rá kell osztani az egyes földekre. Könnyebb felfogás kedvéért vegyünk egy példát fel. A mérnök egy határnak mivelés alatt területét 3150 holdnak és a legelőt 1080 h-nak, — mindössze 4230 h-nak találta; de a birtokmányi férfiak az első 3000, a másikat 1000, s így mindössze 4000 h-nak találták; tehát a 230 h-föld különbséget rá kell az öszszes földekre osztani. Ha ebből csak annyit következzék, hogy a 230 holdat beosztják, s más reánk nézve káros befolyása nem volna, úgy valóban még említést sem érdemelne, — de nem így áll a dolog, mert ezen ki nem mért 230 h-nak az adóját is meg kell fizetnünk, s így ha nekem a három határfordulóban 300 hold földem van, azaz egyik-egyik fordulóban 100—100 h. úgy nem 300 h. hanem 315 h. után fizetek adót és pedig első osztálybelinek vévén földemet 212 ft. 30 kr. helyett 223 ft. 17 1/2 krt. De továbbá a hitelre nézve is káros, miután az úgy nevezett telek-könyvnek teljes hitelességgel kell bírnia; az így készült telek-könyvbe pedig sem a kölcsönöz, sem a vevő nem bízhatik, mert az első, ha 315 holdra adna kölcsönt, megcsalodnék, valamint a vevő is, ha 315 h. helyett, csak 300 holdat kapna.— Ha azt is feltesszük, hogy a telek-könyv, mint hitellel bíró föld egybe-írás, a törvény előtti dokumentumul használható, akkor jövedelmére a legnagyobb zavarok indítója lesz; mert ismét a fennebbi példával élve, nekem egy fordulóban valóságosan csak 100 holdam van, de a telek-könyvbe 105 h. van beírva; de maradékomnak egykor eszébe jut, hogy talán szomszédaik földjéből elvágta, e tárgyba lép s törvényesen követelheti, hogy földje mérődjék fel s neki a telek-könyvben beírt 105 h. adassék ki; ezt pedig neki kérni jog lesz, miután a telek-könyvet úgy kell vennünk, mint hiteles könyvet. De kérdem, mi lesz ennek a következtése? csak az, hogy miután földem a telek-könyvbe 105 h-nak van beírva és esztendőig azon h. számról fizetem és fizeti maradékom az adót; ha újabb felmérés után a valóságos 100 holdat fogják találni, akkor neki a szomszéd földjéből az 5 holdat igazságosan ki kell szakasztani, s ezeknek ujra szomszédaik földjeiből és így végig, míg a mérnök által kapott super plusok ki fognak egyenlítettetni, de ennek következtében a telek-könyv is öszsze fog romlani és merőben új felmérést kell véghez vinni. Valaki ezen állításomnak ellene vehetné, hogy miután azon 230 h-at aránylag osztották fel, úgy az én földemnek is, ha mérőnkileg mérődjék fel 105 h-nak kell lenni, habár lánccsal mérés után csak száznak találták is, de ez az állítás nem áll, mert ha igaz is az, hogy az alapos mérés a mérnöki, tehát azon föld öszszegnek, mit ő talált, ki kell jönni az egészből; de a nem következik teljességgel, hogy a különbség éppen abban a földben, vagy azon dűlőben létezik, és így a hiány minden esetre bekövetkezik. Ha ezen állításaim állanak, nem lett volna-e vagy nem volna-e jobb, ha a magas kormány a lassabb, de bizonyosabb útát választotta volna vagy

választaná az egyes földeket is mérőnkileg felmérteni, s ezen mostani költséges s még sem célra vezető mérésekkel felhagyni, miután ez nem eredményezhet állandó munkát. Mérnöki méréssel pedig el lenne kerülve a megneveztem sok hiány és egy igazságos és sok tekintetben elkerülhetetlen biztos telek-könyv készítése.— A mérnöki felmérés által alapja lenne letéve az elkerülhetetlen tagosításnak, mert egy költséggel hiteles fölmérés birtokába jutván minden helység, csak is a kiszakítás volna hátra tagosítás esetében. A költség így se nőne, hanem még, minthogy a mostani mérési költség ki lenne kerülve, igen is epadna; sőt remélhető, hogy miután a kormány is biztos alapot nyerne ez által az adóra nézve, a költségek egy részét magára vállalná.

Végére magát a kárpótlást sem hátrálná, ha a magas kormány a már bevezetett munkák után bebizonyított öszszegzet kifizettetének. A mérnöki mérés pedig azon helységeken kezdődne, hol a most folyamatban levő mérések még nem végződtek be s a mérés után a még be nem vallott menynységet a magas kormány rögtön kifizethetné. Azon helységeken pedig, hol a mérések a mostani mód szerint már bevégeztek, addig is, míg a mérnöki mérés reájok kerülne, a mostani mérésből kitűnő öszszegzet, 10%-t bíjával ki lehetne fizetni. Ezen tíz percent, a mérnöki és birtokmányi mérés közötti különbség a beosztásból következhetett hibákért, igen is elég hipoteca a kormányra nézve. Természetes, hogy a kormány általi felmérés, az egyesek általi felmérés, hol tagosítást akarának véghez vinni, fel nem függesztené.—

Gr. Bethlen Farkas.

A borászati bizottmány tudositása 1856-dik év october havában tett körutja eredményéről.

(Folytatás.)

A haladás felette örvendetes jelenségének kell tartani az uradalmi szőlőmívelésnél újból alkalmazott vinczelléri rendszert. Elismert tény, hogy a borászatban az okserü mívelés egyik fő tényező. S ki míveli okserüben ezen kényes növényt, hanemha az, ki magát a növény természetét, s a vele való bánást jól ismeri, időhez órához kötött munkáját alaposan érti. A vinczelléretet a Szilagy börtömő vidékeiről szegődte az uradalomhoz. Minden család 2 holdnyi területet köteles szerződségileg megmívelni, saját területét pásztorolni s átáljában egy munka, mint az eshető kár felett szigorú felelősség terhét hordozni. Az egyes családok szabad lakás, gabona termő föld, és széna járulék mellett körülbelül 250 vftot kapnak kész pénzben vagy megfelelő becs-értékben. Tordán és Kolozsvárt megköszöni a termelő, ha holdankint szőlője mívelését 230 ftal beéri. Mily különbség a kiadásban? A napszámosokkal míveltetés néhol talán annyiba, vagy kevesebbe is kerülhet, de mily különbség van aztán a mívelésben. Értetlen napszámos annyit kárt tesz, a menynyt néha évek okserü reformja se hoz helyre.

Sohogy se tudunk azonban sem a szilvási, sem a lapádi vinczellérek azon módorával megbarátkozni, miszerint a szokások karikás mívelés által szükségelt magfák mellett a gyökérhajtásokat vagy síkveszteséket is meghagyják. Ez nemcsak hibás és káros eljárás. Mert, ha a karikán vagy is csapán képződött magfák meghagyatnak, mire valók lesznek a gyökér vesztők, ha nem arra, hogy a szükséges tápot a valódi magfától s gyümölcstől elszívják, vagy hogy a gyümölcstől a nap érlelő fénye s melege elöl elakarják. Az idézett körülmények onnan magyarázzuk, hogy a Szilagyból hozott vinczellérek azon vidékeiről valók, hol a szőlőmívelés rendszere a tökemívelésből átmenetet képez a karikás rendszerre — vagy, hogy a nálunk divatos karikás mívelés múltéivel nem egészen ismeretesek. Karikás és tökemívelés különböző

dolgok. Ha karikás a mivélés, a csapfakón kívül, melyek a karika leszállítását eszközlik, káros a veszszók meghagyása, — ha tókés a mivélés, nincs szükség karikára, se ágra, csak sima veszszókra vagy csapokra.

Az igaz, hogy a vincerellék keze alatt lévő szőlők az emített hiány mellett is tul tesznek a lapádi mivélésen, melynél nyomorultabb nem mivélés, hanem kinszás a szőlőnek alig láttuk valahol. A karikás mivélésnek non plus ultráját Zilah és Kolozsvár ismerteti meg Erdélyben. A lapádi szőlőöröngölő gazda nem érdemli meg az ingyen áldást, melyet a jó isten érdeme nélkül is gyakran osztogat neki.

Az uradalmi bortermés raktárául a maros-uvári pincék vannak kijelölve. A vartérről van a bejárás ezen pincékbe. Tágas, tisztá, s szelős termekhez hasonlítanak ezen masszív kőből, egy ezredre épített bütöregék, hol a hajdanok vészes napján a változó kényurak elől menhelyet kereshettek, vagy a haza ügyeiben tanácskozní gyűltek össze jámbor atyáink. Általilag a boltok alatt a fensőbb emeletnek megfelelő szoloposorok közt egy alsó emelet is teljes épségben áll fenn, de a mi közlebről meg nem vizsgálhatunk. Az 1855-beli lapádi bortermés vetük rendre vizsgálat alá. A borok hőmérséke 9—10 közt ingott, s a pince lég körüli kívánalmank teljesen kielégítő. A bor tömör, s tükörtiszta edényekbe tartatik, mi ismét feltűnő gondosságra mutat, midőn a tisztaság a pinczekezelés lényeges kelléke. Majd az egyes hordók tartalmát vizsgálat meg. Greiner 16 fokos szeszmérője némely hordónál 8 fokot, legtöbbnyire 10 fokot mutatott — s az 1855-beli bornál ez felele jo ajánló levél, mert hisz 1844-beli boraink is 12—14 fok körül ingadoztak, melyek pedig az úgy nevezett „Comet Weinok” közé méltán tartoztak.

Általában a lapádi borok elegendő tüzzel, kitűnő zamattal és aromával bírnak ezen évről, s mi csak az 1854-beli lapádi borról véve példát, senki se mondáná, hogy ezek ugyanazon földbe termettek, mi főnnebbi állításunkat eléggé igazolja.

Egyetlen hordó zamata nem elégtelt ki, mely kísérletképpen seprőn hagyatott. Atyáinknál seprőn tartása a bornak nem kísérlet, rögzött szokás volt. A tapasztalatok okult borászat ezen kísérlettel, mint ezáltalán s természetellenessel merőben felhagyott. Ma már a tiszta, s zamatos bor előállítására a bort még must korában lenyálkázák, vagy az idegen részekről jó eleve megszabadítják, hogy fejlődésben elősegítsék. Ez izt ezen boron valamely nehézkes kellemetlen iz, mely vidámbb s szállékosabb illatu testvéreinel nem található.

Okt. 13-kát Csombordon töltöttük. Mit keresett a bizottmány ismételve Csombordon? a hon szőlőgazdászata csak Csombordonra s a Maros körére van-e szorítva? dologhoz nem ért ember szája bá való az ilyen beszéd. Valjuk meg őszintén a csombordi szőlőszet, akár belterjé, akár rendezését, akár meszszetát s számtani pontossággal vezetett tervezett tekintésük, páratlanul áll hazánkban, melyet egyszeri látásra csak bámulni, de tanulmányozni képesek alig vagyunk. Mentől többször tekintünk szét ezen magában néma, de kivított eredményei által ékesen szőlő műhelybe, annál alaposabb s életrevalóbb tapasztalatok birtokába jutunk, s jut következőleg a gazdaközönség. A t. báró ur szőlőintézete egy jól rendezett iskola, melynek cursusa nem egy kört rövid órára van szorítva, hanem mint monadtik, centies repetita valebit. S végre ki róna fel nekünk, ha a magyar vendégzere-

tet egyik hagyományos tűzhelyen, a méltó elődök méltó fiát újból fölkeresvén, nemes társaságában élvezett öröme, s tanulságos körében szerzett tapasztalásaink díjjául hálánkat s tiszteletünket újból bemutatni sietünk.

A t. báró ur fajnevelési munkáját az ediginél nagyobb terjedelemben folytatja. Szőlőiskolái számtal szaporítja, s minék különösen örövendők, a kiválólag előtérbe tolt risling mellé a külföldi traminist s a hani bakatort is felvette. A Neckar melletti rislinget traminivel vegyítve mivélnek s szürnek el. Amaz illatos és aromás, ez kitűnőleg szeszes tartalmu levén, egyik a másikat kölcsönösen egészítik ki. Tagadhatlan, hogy kedvezőtlenebb években a risling csak kevés szesztartalommal bír, ezt a hiányt pótolja a tramin.

Nézetünk szerint helyeselni kell a t. báró ur ama rendszerét, miképp szőlőmivélését jövendőre költös uton eszközöndi, bel- és külterjes gazdálkodással. Külterjes gazdászata a hazai váfajokra fog kiterjedni, kiűrtvén lassankint fajaink közül irtgalmat nélkül mindazt, mi tapasztalás útján rosznak, vagy csak közepserűnek ismertetett el, s helyöket a honi nehány, de csak kevés legjelesb fajakkal pótolván ki.

A nemesb fajok termelésével belterjes gazdáságot alapítja meg, ez uton nyert borainak magasb értéke a hazából anynyi uton kiszivárgó pénzért csaknem bizonyos számításal fogja kimerített árkaiba visszavezetni. Mindenki utokszér. Amaz a honi borokat becsesíti, ez a jövedelem s tiszta haszon mellett borászatunk hírtétetemesen emeli.

A risling ültetvény növényzetét érett magfaiyal teljes erőbe bujálkodva találtuk, gazdag termésal, mely már javába érett volt; még jobban kifejlődött s czukrosabb volt a tramin, s a kedves zamatú nagyválti vagy elvner, mind európai híru bort termő váfajok — nem is említve a muskatályok számos váfajait egyről egyig tökéletességre érve. Aztán mondják azt, hogy földünk s éghajlatunk alá nem való a nemes faj? Bizonyára egybűlt a baj! Csak okulni s kitartó erélyvel neki kell fogni a javítás munkájának, s kevés idő alatt borászatunk alapja meg lesz vetve.

Csak azt nem tudtuk megérteni, miért hogy a t. báró a risling több évi terméséből avagy csak egybehasonlító kísérlet végett, nem tartott meg magának bizonyos mennyiséget. Ez a borászati szabályokkal nem egyezik.

Az 1855-beli risling termés kívánatainknak nem egészen felelt meg, mit a t. báró ur egy Csombordon dühöngött orkán s megrázkodott égi háboru hatásának tulajdonított, mely a rislinget megzavará, azóta sehogys bir leülepedni. De a tramin rendkívül szeszes és zamatos bora teljes elismerésre részesült.

Végre az eleven gyepeinek sikerrel használt glédiciára is kíváncsi a t. választmányi figyelemzetni. A glédicia az akácok családjához tartozik, bir annak minden előnyeivel az eleven gyepekkel alkalmazásnál, mert ez is töviskes s buja növény, de nem hajt gyökérről, s kertekben és vetett takarmány táblákban gyökérlajtásával gazdát és gazdaszszonyt nem infestál.

(Folyt. juk.)

Kolozsvári napló.

* A ki okszéri, s a szellemi tehetségek fokozatos fejlődésével lépést tartó tanításban gyönyörködik, ajánljuk, látogassa meg az ex. ref. egyház belvárosi leányiskoláját (piacszor,

kis lábosház), a hol a mult év ősze óta az „ABC”-jéről és „Olaszó könyv”-éről ismeretes, derék E. Indali Péter ur van alkalmazva. Nem mondunk bókot, csak igazságot, midőn állítjuk, hogy a tisztelt tanárban oly tehetséget bir a reform. egyház, a kit valódi nyereségnek tarthatni. Nincs szó ez intézetben arról a katonás rendszerről, a mely testet, lelket gyilkolva, a gyermek előtt félelmissé tette az iskola és tanulás fogalmát is. A piczi gyermekraj örömmel siet ide, a hol őket egy nyajas tanító bácsi fogadja, s játszva fejti lelkükben az ismeret világát: ő nem tanít, nem magyaráz, hanem kérdez, de úgy, hogy a tanítvány maga találja ki a feleletet, s ez által önálló szellemi tevékenységre ébredjen. Ismételjük, ne sajnáljanak a szülők egy látogatást tenni ez intézetbe, s el fognak bámulni azon eredményen, a mit a tisztelt tanár ur működésének ily rövid ideje alatt, s ily apró leánykáknaul fölmutatni képes.

* A helybeli ke eskedelmi és iparkamarához tett jelentés szerint derék gépészünk Rajka Péter ur egy általa módosított szerkezetű szeszkavágó gépet fog a bécsi gazdaszati tartaliba felküldeni. Mi ismerjük e gépet, s tapasztalásból állhatjuk, hogy szerkezeténel fogva az eddig látottakat felülmúlja, s remélhető, hogy az illető helyen is el fogják ismerni jeleségét.

Nemzetiszház Január 28-dikán: „Griseidisi” drámai költemény, 5 felvonásban, írta Halm Fr — Ez est a magyar színművészet világában nem szokatlan ugyan, de nem is mindennapi diadalok estje volt. Odák, koszoruk, tapsvihartól követelt virágosb teszik azt emlékeztessé. A színház fulladásig megtelt, sőt ez alkalommal nem volt elég terem befogadni a közönséget, melynek egy része ezért vissza kellett, hogy térjen. A páholyok oly kaposak voltak, hogy a mint halljuk, 50 pítot is küldtek egyért. S ugyan mi szököntette ily magasra a közönség részvételt és a páholyok árkeletét? Nem egyeb, hanem hogy a darab Munkácsi Flóra k. a jutalmazott adatot, ki ily rövid idő alatt ezen, a színházra nézve nem igen kedvező időszakban is, a kolozsvári lelkes közönség osztaltan tetszését kinyerni tudta. Midőn a vendégmüvésznő, ki szerény magatartása által itten minden kört megnyert, először kilépett, díszesen felszalagozott koszorúk és számtalan virágfűz repültek lábaihoz, a zajos taps miatt sokáig nem juthatott szóhoz és a karzatról négy alkalmi költemény szóratott le a veszteglésig sok példányban. Egyik a négy közül figyelemreméltó hivatoltsággal van írva; utolsó versszaka ez: „Üdvöz légy művészi kertünk hű munkása, Flóra! nyilj a színek éger pompájában. Népnök a művészt virágú had lássa. Mind szelben lakadni lépteid nyomában!”

Ohajljuk, hogy úgy légyen, s okunk van hinni, hogy ez ohajtis be fog teljesülni; mert a jutalmazottnak ez esti kitűnő játéka is feljogosít művészi jövőjéhez a legszebb reményeket csatolni. Bármint kifogásokat tegyünk is e darab ellen, hol minden helyzet, minden érzelem tulvitt, meg kell vallani, hogy a jutalmazott Griseidisi oly művészi erővel adá, hanghordozása és arczjátéka oly szabatos és megkapó volt, hogy az ódon darab iránti érdeket mindvégig feszűlten tudá tartani. Azon mértéktartás pedig, mely e határtalankodásra csábító szerep adása alatt is jöcsékát jellemzé, legbiztosabb záloga annak, hogy a művészi cél elérését tévelyő, hamis utakon nem fogja kócsni. — A darab elég jól ment, nem fogja kevesebb sikerrel működött.

Január 29-dikén: Falusi egyszerűség, vigj. 4 felv. írta Töphfer. — A ki nem is-

meri az itteni körülményeket, a vigjáték nézőinek csekély száma után könnyen kétségbevonhatná a kolozsvári közönség lelkességét. De nem kell feledni, hogy itten csak egy közönség van, mely egy este két helyen nem szokott mulatni. Így ez este is a rendes színházlátogatók egy része az élarozos báiban kívánt részt venni. Munkácsi Flóra k. a hetedikszor lépett fel Sárika nevű szerepében, s azt anynyi könnyűséggel és biztossággal adá, hogy gyönyörűség volt nézni, mint találja magát belé e fölvelt jellembe. Nem is szükség említnünk, hogy minden kiléptét és leléptét zajos tapsok kísérik. — Gyulai (Morgi, ügyvéd) kitűnőleg, s Rónai (Vilmos) felköltött kézzel játszott. Halljuk: ujja hegyét egy üvedarabba megvágta. Pesti jelesül adá a szeleberdi, hetvenkedő Caesart, melyhez haso ló szerepekben őt mindig szép sikerrel láttuk fellépni.

Január 30-kán: „Egy óra.” tüneményes varázsjáték, 3 felv. énekek, tánczzal és új díszletekkel, írta angolul Leon Kovács Benő és neje jutalmazott, béreltszünetben. Munkácsi Flóra k. a jutalmazottak iránti szíveségből, s a közönség iránti tiszteletből az első és második felvonás közt Czuczor költeményét: „A falusi kis leány Pesten” szavaltta anynyi kellem és természetességgel, hogy a közönség háromszor kitapsolta, s éppen nem vettük volna rosz néven, ha még egyszer ismétli. Inkább elengedték volna a borzasztóságos darab többi részét, melyben Sangrida, az erdei lelkek kirá nyéja; Brankó, óriás; egy fekete vitéz, s Kanut által meggyilkolt nyolcz gyermek árnyéka ijesztgetik a közönséget, hamis ének, bengaliai tűz és fűlértő zene kíséretében.

Vegyes hírek.

+ Mailandból január 25-dikéről táviratozzák: A lombárd-velencei királyságra nézve általános amnestia hirdettetett ki hivatalosan. Minden politikai elíteltet szabadon bocsátnak; a politikai vétségek fölött még függőben lévő pöröknek végét vetik; a mantuai semmisítő törvénysek eloszlott. Általános öröm mindennütt.

+ A „P. Lloyd”-nak írják Belgrádból, hogy ottan egy német folyóirat fogja kiadatni, mely a kormány és szerb nép érdekeit fogja szemben a külföldi lapokkal képviselni. A lapot a kormány évenként 3000 ftal fogja segítni, s a szerkesztőnek, ki az ottani katonai akademia tanára, s régebben mint katonatiszt szolgált az osztrák hadseregnél, a lap jövedelmei kívül még 1200 ft. járulék fog b ztosítani.

+ A Tiszaszabályozás mellett a Körözsabályozása is igen nagy figyelmet érdemel, mert e folyó gyakran nagy károkat szokott okozni. A Körözs folyamterülete, mely áradásoknak ki van téve, 840,000 holdat tesz. A szabályozási munkálatok szépen ha adnak előre, s az átmetszetek, összesen 199, valószínűleg 1857-ben még elkészűlnék, mikor aztán a gátmunkálatokat kezdik meg. Az átmetszetek által itt-ott egyeseknek okozott károk a községi rétekből fognak kárpóttatni.

+ Az államvasutársaság Pestre nézve igen fontos teven dolgozik, mely nem más, mint hogy Bécsben levő nagy gépgyárának egy részét Pestre szállítan. Ez által 500, sőt több kovács, lakatos, s más munkás nyerne foglalkozást. Az így föllállított pesti gépgyárban

TÁRCSA.

FEDELES PIPA.

Eredeti beszély.

Dózsa Danieltől.

A per tárgyalás napjának hajnalán Mari egy igen izletesen készített szelencét kapott ablakának kettős üvegze közt, mely gyöngéd lovagias kezektől látszott oda rejte lenni.

Némi kíváncsisággal nyult a szekrény után, melynek felső táblájára csakugyan Guzman kézvonásaival Mari czime s neve volt leírva. Egy előre nem akarta a szelencét felnyitni, végre csakugyan gyözzött kíváncsisága, s a mint annak tartalmát meglelt, e szóval: „ő még ki is gúnnyol,” ájtalan rogyott le.

A szelence tartalma egy „fedeles pipa” volt.

X.

A királyi tábla felő szokallanul népes hallgatóság kezdett tolongani, hol egyik táblai írrok, Vértési ellen nyilvános pertárgyalás vette kezdetét.

Mint ellenfél, s egyszersmind ügyvéd, önmagáért Tóhati lépett ki a sorompóba, s a pörfelvétel után így adta fel vádbeszédét.

— Nem áll a kereset érdekében, méltóságos királyi tábla! megnevezem ama tiszteletben álló személyiségeket, kik talán keresetemen indító okaival érdekelve lehetnének, vádam egyenest oly tény ellenében van intézve, mely érzékenyl sérti bärkünk is társadalmi imputációját, mely könnyelmű gondatlansággal gázolja tisztas egyéneknek társadalmi becsületét, s nemtelen gúnny és ráfogások méltóságát szórja szét a közvéleménybe, mely miatt az egyéni nyugalom méltatlanul háborítottik.

Bárha, uraim, a pasquilleknak nemesak írása, de terjesztése is tilos, mindamellett tény, hogy ez egyéni becsületet gázoló, gyanusító gúnnyiratok terjedése naponta nagyobb mérvet vesz, s

több kérésűséget okoz a tömeg felizgatott gúnnya által becsületben álló egyéniségeknek.

Es így legkevésbé se csodálkozom, ha közlebről egy igen nemtelen pasquill, oly nagy mértékben szóraltán szét a város utcáin, hogy mindannyiszor akaratlanul belebotorkáztunk, résznök s alkalmunk lón egy példányt felszedni, előállított tanuk előtt, melyet „ad fideles manus,” a méltóságos királyi tábla asztalára letettünk.

Nem akarom érteni e gúnnyirat célzásait, miután benne természetesen a személyek vagy éppen nincsenek megnevezve, vagy csak torz és ismeretlen val tartományokbeli nevek alakjában mutattaknak fel, nem akarok táplálékokat adni azon elmagyarázásoknak, melyekkel már is a gúnnyolódó tömeg előkelő egyéniségeket sért tiszteletlenül, csak azon tényt emelem ki, hogy valamely viszketeles egyéniség alkalmat szolgáltatott a gúnnyak és rágalomnak akárkit megvádolhatni, kire a pasquill célzásait, vagy tán az oda festett torzkép gúnnyonásait alkalmazhatónak vélte, én magát a cselekvényt támadom meg, mely minden méltó ember becsületébe ütök, és egyenes vádat emelek tábláirnak Vértési Sándor ur ellen, következő indokokból:

Vértési ur, mint festész, egyedül ismeretes e városban, nem tudunk mást, kinek e művészet annyira hatalmában állana, miután professzionált festésze e városnak, egy idő óta Kolozsvárti mülát. s Bodor Pál mechanicusunk Beszterczén időz.

A pasquill homlokán álló torzkép avatolt kezekre mutat, s bármily pongyolán van oda hányva, benne fölfedezhetni Vértési ur festésének modorát, összehasonlítás végett néhány czimer festvényét a tisztelt tábláirnak urnak, szintén beadtam az asztalra közé.

A Z... fűszerkereskedés tulajdonosának és segédeknek tanúságtételére hivatkozom, kik bizonyítani fogják, hogy éppen ama sértő gúnnyirat szétosztása előtt három nappal, eme kereskedésből Vértési ur nevezetes mennyiségű festéket vásárolt, főként a pasquill torzképen látható színekből, s a vádolt szállásán lakók bizonyítják, hogy azon napok alatt mindig szobájában ulta vádolt.

Ezen indokok és tanuk alapján követelem, hogy Vértési ur ellen szigorú vizsgálat rendelkezék, s megbizonyosodás esetében, mint pasquill írásban részes, közkereset alá, az illető törvénysekhez áttétessék.

A vádbeszéd nagy érdeket gerjesztett, sokan azon meg-

jegyzést sugdosták egymásnak: a fiatal emberből jó ügyvéd lesz, midőn ily bombasztos beszédet tart oly büntény ellen, melyet ő maga tanuló korában oly nagy mérvben gyakorolt. mások megjegyzék, hogy ez egész vád nyilvános széptevés a kecses Várnoki Marinak.

Sokan érdekesnek vélték Vértési vizsgálni, ki nyugodott, ártatlan s mosolygó szelid képpel hallgatta végig az ellene emelt vádat és sulya miatt legkevésbé sem látszott aggdótni.

Vértési ügyvédje kezdé most replicáját.

Uraim! nem tudom, melyik terhelí inkább valamely becsületben élő egyéniség társadalmi imputációját, egy pasquill-e, mely névre nem vonatkozik, s csak a tömeg gúnnyában leli magyarázatát, vagy pedig egy ily nyilvános vád, egy törvényszék s rop-pant hallgatóság előtt, mely e perezen itt egy tiszteletben álló tábláirnak ellen emeltetik, csupán azon körülmény alapján, hogy ő birja a festészet nemes művészetének kincseit?

Kérdésen kívül ohajdandó lett volna, ha a méltóságos tábla ezen keresetnek, mely csak gyanut, de species facit nem mutat fel, helyet nem adott volna, azonban Vértési ur, ártatlanságának öntudatában, a keresetet elfogadja, sőt örül e nyilvános alkalomnak magát az igen vérző gyanusítás alól innepélyesen felmenthetni.

Vértési urnak kihallgatandó tanui s legközelebről az illetők megbizásából készített festményei számat fognak adni minden órájáról, melyet ama gyanusított festékvásárlás után, szobájába zárkozva, a szép művészetnek szentelt. A vádlóra pedig, ellene emelt gyanusító vádjáért, azt hiszem, méltánylandó nemes lelkűséggel nem kér elégtételt, azon nemes indokból, mert maga is örömet ohajja, ha valamely lovagias fellépés által amaz undok és nemtelen gúnnyirat parálysálva lehetne.

A tanuk kihallgatása folytán, Vértési minden órája a kérdés alá vont idő alatt igazoltatott, s a kereset alól a vádolt fel lön oldozva. De maga a per tagadhatlan hatást gyakorolt a közvéleményre is, s az oly nagy mérvet vett gúnny s kiezégézés tetemesen alább szállott.

A Várnokiház mélyen lekötelve érezte magát az anynyiszor gyanusított Tóhati iránt, s az öreg Várnoki haláljának kifejezése végett nem is mellőzte el még másnapra Tóhatit vendégül asztalához meghívni.

Tóhati boldognak érezte magát, mindennapi lön a Várno-

le meg, mint a magas állású áldozat nagy mérvű bírói nyilatkozatot igényelt. A társalmi rendnek adott ezen elégtétel azonban szinte elégtelítő; tovább menni jog- és ildomlatlan volna. A folyamodvány zársorában reméli, hogy folyamodványára az ítélet — számkivetés leend.

Hivatalos folyóirat szerint 536 neuchateli royalista menekült érkezett a francia határhelyiségekbe.

Héricourt aszszony, a női jogok apostola, Proudhon-hoz írt levelére kapott egy választ, melyent az emancipatio sovár hívei nem köszönnek meg. A híres socialista nem egyebet vitat, mint azt, hogy a nő nem csak testi erőre nézve, mi kétségtelen, de szellemileg, művészi- leg s erkölcsileg is alatta áll a férfúnak, sőt a rabzolganó nevét sem átálja használni. „Ha még tovább akar velem vitatkozni — Héricourt aszszony könyvet ígért irni — ugy választson magának keresztapát, végzé Proudhon, ki ön helyett szóljon, mert hiszen, ha önnel fogadnám el, a küzdést, elismerném a nő egyenlőségét, mert megvinni csak egyenlővel lehet.” Az egész levél oly durva, hogy az ember rossz tréfának hajlandó venni inkább, mint komoly beszédnek!

Franciaország gyermeké, a kis császár, hurutlázából, mely miatt nem csekély volt az aggály, már javulni kezdett. Mily sok remény és félelem volt közté a piránkó élethez, tanúsítja azon körülmény, hogy javulása hírére az összes diplomatai testület ösztönözve érte magát a császár és császárnéknak szerencsekívánatait benyújtani és e célból neveiket bejegyeztetni.

Feruk-khán ott van Párisban mintegy 100 egyénből álló kíséretével. Hat pompás fekete lovát is hozott melyek közül négy a császárné számára van szánva. A persa követ 40 éves, termelte magas, arca napsütött, szemei és szálla egészen feketék. Fején asztralkan süveg volt. A követ eselédai a persa nemzeti öltözetet viselték.

A „Débats” kiméletlen hangon emeli ki az „Univers”-nek a felsőbb oktatás elleni fanatikus megtámadásait, tudtára adván e sötét ultramontan irányú lapnak, miszerint számos püspök is ellene nyilatkozván az ő tanainak s az „Univers” mind inkább veszélyben a közönségei befolyását, ezental az ő megtámadásai még kevésbé fognak figyelembe vétetni.

A „Kr. Z.” szerint a tours-i bíróknak érsek Morlot nevezetével ki a párisi kerület érseke. Morlot a fennálló kormány őszinte barátai közé tartozik, s az ultramontan pártnak éppen nem pártolója. Az „Univers” félig elfojtott méreggel akarja magát vizsgálni: aleendő érsek, úgy mond, nincs velünk, de ellenünk sincsen.

A két Bourbon-ág közti fusio megtörtént volna, de még is csak szinte: mivel a párisi gróf, a legilletékesebb ingredientia, nem akar közeledni az ő liliom-fejé nyújtáshoz.

Svédország. Svéd- és Norvégországból a vallástéren nem csekély mozgalmakról értesülünk. Az ottani tudósítások egyhangulag jelentik, hogy az államegyházról eltérés mindig gyakoribb lesz, és a déli partvidékektől egészen a Jegestengerig terjed. Már is igen sok helyen ugy nevezett apostoli közösségek kezdenek alakulni. E meglepő jelenségek nagyrészt a papság türelmetlensége és nagyra való törekvései idézték elő, oda igyekezvén a papság, hogy a magán- és családélet szentélyébe befurakodják, mi a protestantizmus önálló, független szellemével össze nem fér. Így közelebb a kamarában a celszuszke nem fér. Így közelebb a kamarában a celszuszke nem fér. Így közelebb a kamarában a celszuszke nem fér.

Törökország. A múlt december utolsó napjainak egyikén a török hadi iskola növendékei a francia temetőn menvén keresztül, több keresztet s márványtáblát összetörtökdtek s szétdúltak. E vad tettől értesítvén a francia követ, panaszt emelt a hadminisetről, ki is a vétkeseket azonnal befogatta s a temetőben mindent ismét kijavított. Ezenföül az e végre kiküldött katonai vizsgáló bizottság jelentése nyomán, miután kihágásuk aljasságát velök megértette, az első tisztelet lejjebbíté, s fogságba vételté, a második a tisztek létszámából kitörlé, a vétkesebb növendékeket az intézetből kitörlé, s a kevésbé vétkeseket máséket büntelté. Ezen eljárással a francia követ teljesen meg volt elégedve.

A Dunaifejedelemségeket illető ferman fölött tanácskozó érkezett Stambulban jan. 7-dikén a 4-ik ülést tartotta, melyben munkáját befejezte s a ferman új terczete végleg állapítva lón. Az eredményről az ausztriai internuntius is nagyon elégtelnek látszott. A két fejedelemség egyesítéséről egy szó sem történik, a porta s szeraitása teljesen óva, s a porta fontartja magának a vétő a diván által kifejezendő ohajításokra nézve: mihelyt ezek a porta suzerainitásával ellenkeznek.

A Törökország és Montenegro közötti viszonynak is maholnap el kell rendezetnie, melyik fél javára, a a fegyver és diplomatiától függ. Most csakugyan hadra kerülne a dolog, melyet a porta indítana meg. Az „A. Z.” e részben immerről értesít: Majd kikeletkor a török sereg — mely Skutari- és általában Albániában már

kellő számmal gyűlt össze, hogy ott az annuálak lefegyverzését hajtsa végre, mely mellesleg mondvá nagyon lassan halad — Montenegró ellen nyomul, ha e tartomány önkényt meg nem hódol, mire, vallási és nemzeti jogok biztosítása mellett, egy külön nyilatkozat által fognak felszólítani.

A „Moniteur” terjedelmes jelentést közöl a dunai bizottságny eddigi munkálatairól, mely a Sz. György csatorna és Sulina egyes folyamára kiterjed, a tordolatok kivételével. A munkálat eredménye abban öszpontosul, miszerint a Sz. György-csatorna, nem tekintve torkolatát, a folyam tulajdonását illetőleg a Sulinánál előnyösebb volna. Sulina és Kilia csak egyszerű ágai a Dunának, míg a Sz. György csatorna annak tulajdonképi folytatása. Ez alkalmas a hajózásra, minthogy az erős tonás hajók is foroghatnak vagy gyorsan vitorláznak rajta a szél irányja szerint, s a vontatóhajózás is akadály nélkül történhetik rajta.

Anglia. Londonból írják jan. 11-kén: Néhány nap óta a francia rendőrség itteni ügynekei szokatlan munkásságot fejtenek ki. Két cayennei politikai fegyenc megérkezettől kezdve, kik a „kétségbeesés szigeteiről” nem rég megszököttekhez tartoznak. Az utolsó északamerikai hajók egyikén érkeztek meg Új Yorkból, s mondják, hogy nem sokára, a férfiak közül még többen is megérkezendek. Szándékaikban volna, merénylők követni el a francziák császára ellen.

Angol lapok részletesen közlik az amerikaiaknak a kantonon eseményekben részvétét. E szerint az amerikaiak igen heves tüzelés után elfoglalták s leronták a sorompó erőit 165 nehéz ágyút rontottak el vagy szegyeztek be. Ugy látszik, mielőtt további harcra bocsátkoznának, be akarják várni Seymour admirál hadműködéseinek eredményét. A francziák — mind mondják — megszállották a Liptai erődöket a folyam egyik torkolatánál, s elégtételt szándékolnak követelni egy missionarius megöléséért.

A londoni külügyhivatalhoz Perából f. hó 14-ről távirják: „Szombaton az Euphratvasútra alá lesz írva az engedély. A szultán maga és többen a Portához tartozók közül részvényesek lesznek.

Több jelentékeny politikai író állítja, miképpa demokratia eszmék igen észrevehető haladást tettek az angol népnél: de egy sem kísérte meg rajzolni azon következményeket, mik ezen haladásból a közelebbi parlamenti választásokra létre jöhetnek. Ugy tetszik, mintha előre remegnének az ujkori Euzopa ezen Mene Tekelőtől.

A persa-angol háborút naponta nagyobb meg nagyobb szorongással tekintik Londonban. A „M. Post” szerint egy persa maffestum jelent meg, melyből kivüláglik a persa kormányának indulata, mely rendkívül harcias. Azt hiszik, hogy Karkak és Busir megszállása csak kezdete a végnek. A „Morning Chronicle” „ellene mond azon hírek, mely szerint a Persia ellen indított angol hadseregek Bassorában, török területen szállnának ki. Tudomás szerint a Porta (melynek területéhez tartozik Bassora az Eufrat torkolatánál) fölfejtette az angol kormány előtt, hogy neki e harcban szigorú semlegességet kell fenntartania. Anglia, mint hiszik, ki is jelentette, miképp e semlegességet tiszteletli fogja, ha csak Oroszország fegyveres beavatkozása által nem fog lecsúszni eszközökhöz nyúlásra kényszerítetté.

A persa öböl expedíciójáról írja a „Times”, „Már dec. 17-én napokint várják a bombayi hatóságok” a hirt Bushir bukását. Miután persa részről nagy készüléteket tönek elfogadásunkra, nem valószínű, hogy karácson tájban, mikor mi békéről álmodoztunk, a persa öböl már rég véres összeütközés színhelye volt.

A kabuli expedíció nov. 21-kén csak hat nappi járó földnyire volt Kabultól.

A „Journal de Const.” állítja, hogy Dost Mohammed semleg akarja magát viselni, s hogy Angolország a Herattal szomszédos fejedelmeket fölzigatá Persia ellen.

Palmerston jan. 16-án a parlament szabadulv tagjaihoz köriratot bocsátott, figyelmeztetvén öket, hogy febr. 3-kán nagy fontos ságu ügyek fognak a parlament elé terjesztetni, s ezért megjelenésük kívánatos.

A külügyi hivatal ügyes főnöke — szemközt az eddig követett politika fölött megkezdendő parlamenti vitákkal — jónak látta a maga táborát erősíteni, s a peclitákkal kibékülni, a kik ha nem lesznek is hű lelku barátjai, de legalább semlegességek sokat használnak a jelen kabinetnek. Hihető az is, hogy a nagy száju, de életlen fogu Sir. R. Peel kiléptével egy két peclita belépnd a kabinetbe, a nélkül hogy ennek politikája módosulna.

Olaszország. Nápolyból jan. 12-ről írják. A tömeges befogatások alkalmával némi pénzdarabokat is fedezték fel. „I. Lucian, a két Sicilia királya,” arcképevel. — A már gyakran jelentett megkegyelmezések még nem jelentek meg. Azonban állítják, hogy ezek az uralkodó igazalom dacára ki fognak adni. Sicilia szigetének állapota folyvást aggályt gerjeszt; az ottani öröset kéz által erősítették.

A „Giornale delle due Sicilie” jelenti, hogy Aquila gróf altábornagy „Malacca” angol hadi korvett parancsnokának egy tiszteje által köszöntést küldte meg „III. Károly” hajó szerencsétlen esete alkalmával tanúsított tetteleges segélynyújtásért.

Oroszország. Az orosz kormány, londoni tudósítások szerint, a chinai császárnak segédserget akar küldeni, hogy ez a chinai fölkelők ellen működjek. Oroszország ezen segély árában azt kívánja, hogy China Tartárszág hetedrészéről mondjon le az ő javára. Az illető alkudozás már messze haladt, s a chinai kormány kijelenté, hogy kész az Oroszország által kívánt területől lemondani. Az is hallatszik továbbá, hogy Angolország hajlandó volna a chinai fölkelők pártjára állani, hogy ha lehetséges, az oroszok tervét paralyzálja.

Egy sz. pétervári levelező állítja, miképp ott azon hír járt, hogy a persa sah azon két hadtest fölállítását költségei fejében, melyekből az orosz császár Persiát uralmazni készül idegen megtámadás ellen, a Bajazid és Nahitsevan közti földet Oroszországnak átengedte.

Spanyolország. Madridban jan. 11-én ujabb befogatások történtek, azonban ott nagyon kételkednek az iránt, ha ily erőszakos eljárással sikerülend-e a helyzet veszélyeit elhárítani, noha a miniszterelnök közölné, a „Leon espanol” — ugy látszik — ezen önkényes rendszert a kormány új programjával akarja föltüntetni. Ily rendszer nem tarthat sokáig, sőt némely levelezők szerint már is fölkelés ütött volna ki, ha a jelen rendszert ellenző különböző pártok egymással meg tudnak egyezni a mozgalom határai iránt. Az ország jelen nyomoru helyzetében mind attól félnek, hogy egy eredetileg tisztán politikai mozgalom teljes felfogatást idézne elő.

Narvaez meg akarja csak azért is mutatni, hogy ő katonamember létére is tiszteli a polgári intézményeket, s maj. 4-re egybehívta a cortes-gyűlést, mely hirt azonban az „Ind. B.” nem akarja hivni, mivel a „Constitucionnel” mind azt veri Narvaez fejébe, hogy ne siessen az alkotmányos intézmények helyreállításával, míg a politikai szenvedélyek az országban teljesen le nem csillapulnak. Aztán „ha van is Spanyolországnak némi képviselési intézményre szüksége, nem kell neki abból sok!” a napoleoni kurta rendszert kedvelő lap szerint.

Svájc. A szövetség tanács elhatározza, hogy a csapatok legrövidebb idő alatt mind elbocsátassanak. A tanács proclamatiót intézend a hadsereghez, melyben annak hazafias önfeláldozási készségeért köszönetet mondand. Du four na, parancsa tudatja a hadseregnek a békés megoldásra vonatkozó szövetségi elhatározatot, de Svájc érdekének, mellőzöttségének és becsületének megsértése nélkül.

A porosz-svájezi értekezleten Svájc Kern tudor által lesz képviselve, kinek minapi követése a francziák császárnál hona ügyére nézve oly borut oszlato vala. Kern már el is érkezett Párisba, hanem, mint írják, Londonba menend még azon esetre is ha nem a brit főváros választatnak a meghatalmazottak gyűlése. Mi a valószínű eredményt illeti, a „Moniteur” egy mind a két állam érdekei s mellettségének megfelelő rendezetet vár. Svájc engedelmessé fieközött meghajtott a francia Monseigneur előtt, most már a porosz síhederen a sor, hogy siessen Svájcra nézve méltányos alkuba bocsátkozni.

Asia. Kantonon legujabb híreink szerint való, hogy az amerikaiak csakugyan ostromolták a chinai erődöket, egyik naszádjok, melyen az Egyesültállamok lobogója lengett. egyik chinai erődből megtámadatván. Több óráig tartó csata után, mely a chinai ágyúk elhallgatásával végződött, az amerikai parancsnok Kanton alkirálya Jehhez sürgönyt intézett, 24 óra alatt elégtételt kívánván. A válasz e sürgönyre meg is érkezett de nem tudni, mily tartalommal.

A „Pays” dec. 2-ről Macaoból vett tudósítás után írja, hogy Jeh letételt a parancsnokságról Kanton rosz védelmezése miatt. A chinaiak még sem oly szende, epellen nép, a minők hitték, hogy elmehtsz, el is laktatsz motta. A passiv ellentállásban legalább szörnyű nagy mesterek, s ezzel még sok bajt szerezhet nek az activ agolnak, míg ez öket is kalmár jobba elfogadására rá kényszeríti.

Az „Ind. B.” sz. pétervári levelezője megjegyzi, hogy az angol-chinai viszály nem kis befolyást gyakorland a Persia ellen intézett angol hadjáratra vagy is annak késleltetésére, mi a diplomatia beavatkozását lehetővé teszi. Khruleff tábornok ugyan is legközelebb Sz. Pétervárra érkezett Barmi legyen vélellem megérkezésének indoka, azt hiszik legalább e pillanatban, hogy semmi katonai operatio a persa határokon nem fog történni különben a tábornok itt concentrált hadtestét el nem hagyta volna.

Az oroszok előnyomulására nézve Közép-Asiában, következő figyelemre méltó tudósítást ad egy porosz lap:

„Khiva, melynek határai a hajózható Oxus folyam alsó részét s a turkománok pusztáit foglalják magokban, ezenkívül Persia és Afghanistan tözsomszédja, jelegleg alig nevezhető független államnak, s orosz véduralom alatt áll. Csak most van értelme az 1839-ki orosz-persa szerződésnek, mely szerint a két birodalom elválasztó határvonalát a Kaszpitengeről keletre jelöli ki. Most Oroszország a Kaszpitengeről keletre is tözsomszédja Persiának. Így elenyészett az orosz előnyomulás legfőbb akadály; a két birodalom egykor elválasztó puszták, mondhatni az orosz kezében vannak. Most, midőn a csár birodalma az indiai Kaukasz éjszaki széleig

terjed, csak Afghanistan választja el Oroszországot Indiától. Afghanistan pedig az orosz diplomatia bálójába került Persia fenyegeti. Ez azon föld most, melynek sorsától függ az Asia fölötti uralom.”

Amerika. Az Egyesültállamokból Buchanan minisetrümnának hítele megalakulásáról értesülünk. E kormányban négyen képviselnék és szakot és hárman a déli államokat: a legjelentékenyebb név ezek közt Cass thnok neve, ki Marcy tárczáját, azaz az államtársaságot venné át. E választás nagy izgalmat fog okozni Angliában, mivel Cass thnok határozottan angol-ellenes nézeteket vall.

Walker ügye Nicaraguában egy kissé javul. Az Egyesültállamok kormánya ugyan nem támogatja, de sok nagy befolyású pártfogói élelmet s embert küldenek neki segítségére.

Uj posta.

Egy berlini lap szerint a Poroszország és Svájc között megszakadt diplomatiavi viszonyok rövid időn ismét helyre fognának állítani. Franciaország veszi át e részben is a közbenjárás szerepét.

A „Moniteur” cizike a neuchateli ügynek Franciaország által kiegyenlítése fölött a párisi közönség által a legkedvezőbbben lón fogadva — mint 25-ről írják Párisból. „A helyet kormány — mond a cizike — oly tetet vill véghez, mely becsületére válik A szövetség immár félelem nélkül bocsáthatja el hadcsapatát. Svájc engedett Franciaország tanácsának, s ez már kötelezve érzi magát az engedménynek a berlini kabinetnél érvényt szerezni.” A porosz király engesztelékeny szándokát is bizalmas uton ismeri a francia császár sat. Remélik tehát, hogy a porosz koronának Neuenburgról lemondása nem leend igen komoly feltételekhez kötvé.

Dr. Kern, svájezi fölhatalmazott jan. 13-n fogadtatott a tuillériákban. Ez azon követ, ki minapi Napoleonnál létekor, kérdezvén a császártól, mit fogna tenni, ha a porosz király nem tartana meg szavát a folyok szabadon bocsátása után, a császártól ily viszonzást nyert: „Mit teszsz? A svájezi ügyet saját ügyemmé teszem: s szuronyaim az önökével egyesülnek Poroszország támadásainak visszaverésére végett.”

Krisztina anyakirálynő Romából azt kiáltozza át leányának Spanyolországba, hogy O'Donnell egyedül az, ki ha hajuszát fölpederíti, a szerencsétlen országot még megmentheti. Azonban későcskén kezd észrevenni magát a jámbor anyakirálynő. Isabella azt éneki neki visszza: „Nem vagyok én oka semminek. Édes anyám oka mindennek.” Oly zavar van most Spanyolországban, hogy legujabb híreink szerint, míg maj. 1-én a cortesek megnyílnának, az állam hordojáról minden abraacs el lesz patlanva Cataloniában a forradalom kitörése csak hajszálon függ.

Stambulból jan. 12-ről jelenti a marseillei posta. „Az oroszok a kaspi tengeri szigetet Persia belégyezése nélkül fogadták el. — A „Journal de Const.” is szól az oroszok jóformán megveretetéséről a cserkeszek által, kik minden folyóikat kardra hányták.

A legujabb konstantinápolyi hírek Teheránból dec. 19-ig terjednek. A Sah Franciaország követét szokatlan tisztelettel fogadták, még le is ültette, mialatt a királyi család tagjaiak fennállani kellett A Sah szent háborút hirdettet ki s gyűjti egymásra a sereget. Egyébírát Persia némely tartományait vad néptörzsek nyargalják végig tüzzel és karddal pusztítva. A m a s k a t i m a m a persa tengerből keleti partján levő birtokaihoz akarja Moghisztan persa tartományt is csatolni.

A francia császárnak tiltotta az ildom és eszély, hogy a persa követet oly szokatlan szívéllyességgel fogadja. Sőt meg kell je gyeznünk, hogy Feruk-khánhoz ejtett szavaiban, a császár sajnálkozását fejezvé ki az angol-persa viszály felett. Angliát „legbensőbb” szövetségeseének mondogta, reményét fejezte ki, hogy a viszály Feruk-khán jelenléte által végét érendi.

Egy londoni sürgöny dec. 24-ről jelenti, miképp a brit kormány arról értesült volna, hogy Busir elfoglalása után Persia az angol feltételeket elfogadta volna. E hír azonban ellenkezik a „Morning Post”-nak az előtti napon tett tudósításával, miszerint a persa kormány igenis harciasa kedvű.

Hongkongból dec. 16-ig terjednek híreink. Jeh, a kantonon kormányzó, folyvást daczol az angolokkal. A chinaiak az idegen faktoriáták Kantonban, temetelen sok drága áruktárukkal, fölperzselték. Hir szerint Kanton városát se fogják az angolok többé kiélni s már is hanyák belé a roppentyüket s bombákat.

A nemzeti birodalom fia az orosz csár ölébe simul — ör kikitőt feltárta az orosz hajóknak — Tunguziában jó darab földet adott át sat. A sok rebellis és barbar népek ellen csak a muszkánál remél az ég ily segélyt, hiába apellál a nagy egekre, mert a rebellisek vezére magát az égből alá szállt Krisztus öcsének mondogja. A fölkelés ujabb győzelmei igazolják Peking urának félelmét.

A legfelsőbb semmisítő törvényszék, Verger folyamodványa feletti döntvényét, melynek jan. 22-én kellett volna hozatala, jan. 30-ra napolá el. Bizottmány nevezetett ki a Verger lélekállapotát illető vizsgálatra.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.